

La droga universal

Fins a l'infinit
i més enllà,
aquest és el camí
d'expansió del cànnabis,
una substància eterna
que avui és
més actual que mai:
el nombre
de decomisos,
d'usuaris i de traficants
creix de manera
inesgotable,
així com la polèmica
entorn d'un ús
terapèutic cada vegada
més proper.

En una camèra de qualsetol discoteca, mentre la gent fa *botellón* abans d'entrar al local, fuma porros. En els *afters* més foscos, per serenar els efectes del MDMA –èxtasi cristal·litzat–, la gent fuma porros. Als instituts i a la facultat, a les manifestacions, a l'estudi del pintor, als bars que despatxen cerveses de litre a menors sense preguntar, a les reunions d'antics *progres*, a les tardes mortes dels joves *pandilleros*, el porro hi és present. Fins i tot té protagonisme en les cases dels *brokers*, dels *pijos*, de milionaris de tota edat, que, al final de la nit, necessiten baixar la histèrica pujada d'una cocaïna de consum cada vegada més normalitzat. El cànnabis regna en un i altre hemisferi, en les llargues jornades dels camperols sud-americans, a les pobres riberes del nord d'Àfrica, a les cerimònies espirituals de l'Índia. El cànnabis ha aconseguit trencar totes les barreres socials, mentals i geogràfiques, fins a convertir-se, probablement, en l'única substància il·legal que avui es consumeix universalment de manera natural i popular.

En tot això ha estat determinant la seua vinculació a la terra, ja que la droga en qüestió deriva de la *Cannabis sativa*, el nom científic d'una planta, el cànem, que els humans han cultivat durant milers d'anys. Però també ho ha estat la seua múltiple utilitat tradicional, ja que, fins a l'arribada de les fibres sintètiques, elements diaris com les espardenyets, les cordes i tot tipus de teixits han estat fets amb fibres de cànem.

A més, a diferència d'altres substàncies, el cànnabis sempre ha estat entesa com una substància contestatària, una substància no alienant que ha estat lligada a fenòmens culturals de gran importància en la consciència col·lectiva recent, com ara el maig del 68, sense tenir en compte que, realment, és consumida amb la màxima fruïció pels ionquis més desfets, pels presidaris de tot arreu i pels joves integrants de les colles urbanes de carrer més dures. I sense reconèixer tampoc, en última instància, que el cànnabis és considerat una droga a tot arreu i que consta en les llistes d'ús restrictiu de l'Organització Mundial de la Salut (OMS) i en les dels convenis internacionals de substàncies prohibides.

Distribució en farmàcies. El cas és que el porro potser és avui l'única droga que encara té bona premsa. Part d'aquesta bona fama està relacionada, més que mai, amb un dels seus usos. Només cal veure que les farmàcies de Catalunya tenen previst començar una distribució terapèutica de marihuana el 2005.

Ara bé, cal contextualitzar: la marihuana és un preparat de fulles i flors de la planta *Cannabis sativa indica*, una variant de la *Cannabis sativa* que conté abundants compostos –els cannabinoides– capaços d'alterar els processos psíquics habituals de l'ésser humà. La marihuana es consumeix fumada, com també l'haixix, que és el preparat que resulta de premsar les resines que traspua la *Cannabis sativa indica*. L'haixix, més

Un jove fuma un porro en un festival de música a l'aire lliure. El cànnabis s'ha convertit en la droga del "bon rotlló", tot el contrari que altres substàncies, com ara la cocaïna.

conegut al carrer com *costo* o *xocolata*, és una matèria bastant més rica en canabinoides que la marihuana.

Una i altra forma són, en realitat, distintes maneres al·lucinògenes de consumir una essència: el cànnabis. Els efectes per a l'usuari d'aquest consum es concreten en eufòria, benestar, canvis en la percepció, lleugera taquicàrdia, dificultat per moure's, relaxació, somnolència i, si arriba el cas, també la sedació.

Les funcions relaxants, de sedació i de benestar del cànnabis han interessat des de sempre com a mesura terapèutica. En realitat, la planta ha estat utilitzada com a herba curativa per nombroses cultures al llarg de la història. En canvi, només fa pocs anys que els investigadors mèdics han arribat a entendre el comportament farmacològic de les substàncies actives del cànnabis, i com actuen sobre l'organisme humà.

Rafael Manzanera, director general de Recursos Sanitaris de la Generalitat de Catalunya, va fer durant l'estiu unes de-

claracions en què preveia que, al Principat, la distribució farmacèutica d'un preparat de marihuana –la variant de cànnabis amb majors possibilitats terapèutiques– es practicaria durant l'any 2005. Per controlar les dosi de producte que hauria de rebre cada pacient, el pla pilot preveu estrictament la utilització de fàrmacs que continguen els principis actius de la marihuana, com ara el Bedrocan. Les seues previsions atendien que la distribució de medicament s'aplicaria sobre malalts amb càncer per combatre les nàusees i els vòmits derivats de

**El porro potser
és avui
l'única droga
que té
bona premsa**

la quimioteràpia. Els malalts d'esclerosi múltiple i de sida també podrien entrar dins del camp d'acció d'aquest pla pilot, i també els que pateixen fibromiàlgia o la síndrome de Tourette. Si els resultats foren positius, la distribució s'estendria a més farmàcies i afectaria encara més patologies, ja que, segons un estudi realitzat per científics de la Universitat Complutense de Madrid, el cànnabis fins i tot podria resultar positiu en el tractament dels tumors cerebrals.

El desenvolupament d'aquest pla d'acció tindria una durada d'entre sis mesos i un any... si el Ministeri de Sanitat hi dona llum verd. La ministra de Sanitat ha declarat en un primer moment que, tot i que entén que la marihuana s'hauria de repartir en hospitals i no en farmàcies, com preveia l'administració catalana, mai no s'ha mostrat contrària "a estudiar l'ús terapèutic de la marihuana" i que no té cap problema a acceptar que el pla català es duga a terme, "sempre que la prescripció es faça sota el control mè-

dic". No obstant això, ha insistit a dir que "és necessari continuar investigant abans de prendre decisions".

A l'estat espanyol, la proposta de legalitzar aquest ús de la marihuana va partir, originàriament, d'Àgata, una associació de Barcelona que agrupa dones malaltes de càncer de mama. La idea de reivindicar la marihuana com a anestèsic del dolor la va tenir Núria Noguera, una periodista que va acudir a Àgata per fer un reportatge sobre el càncer de mama i que va acabar patint la malaltia. Ella va utilitzar la marihuana per combatre el dolor, va comprovar-ne els efectes positius i va engegar el projecte reivindicatiu de legalitzar-ne la finalitat terapèutica.

Núria, però, va morir al setembre del 2000.

La marihuana, tot i acceptar-se a Anglaterra o Alemanya, genera polèmica

Medicina, droga, forma de vida?

Des d'un primer instant, el grup Àgata no s'ha cansat de repetir que només demana l'ús mèdic de la substància, sense pronunciar-se sobre el consum lúdic. Potser perquè, malgrat que la marihuana ha estat acceptada com a fàrmac en països com ara Holanda, Alemanya o Anglaterra, no ha deixat ni un instant de ge-

nerar polèmica. Per exemple, l'any 2001 el Tribunal Suprem dels Estats Units va considerar il·legal fer ús d'aquesta substància, encara que un metge va fer constar de manera pública que és beneficiosa per al pacient de càncer. I, en la major part dels casos, malalts de càncer i familiars a banda, molts dels quals donen suport a l'ús mèdic de la *marijuana* en tot el món, entenen aquesta legalització com un pas per regular legalment el comerç de cànnabis i la seua funció recreativa. I aquest, sens dubte, és un dels aspectes que més por fa als polítics. La mateixa ministra de Sanitat, Elena Salgado, ha insistit a distingir clarament entre "els usos terapèutics d'alguns derivats del cànnabis i la utilització d'aquests per crear un corrent d'opinió favorable al consum recreatiu".

'Col·locats' sense fronteres

Les experiències en diferents països indiquen que el consum de drogues augmenta. Però la política no té recursos.

Les xifres que Georges Estievenart, director de l'Observatori Europeu de la Droga i de les Toxicomanies, va presentar l'octubre passat eren dramàtiques: el 89% dels danesos de quinze anys s'han emborratxat alguna vegada, igual que tres quarts de tots els joves finlandesos i britànics. La situació amb les drogues il·legals no és gaire millor: el 55% dels joves en edat escolar de la Unió Europea van dir, segons una enquesta, que no tenen cap problema per aconseguir haixix o marihuana prop de l'escola. Han ofert drogues a gairebé la meitat d'aquests joves.

La conclusió d'Estievenart equival a un jurament declaratiu: els joves de la UE mai no havien consumit drogues tant com ara. Els països de la Unió ja van acordar el 2000 un "pla d'acció" la intenció del qual és reduir notablement el consum entre els menors de divuit anys durant els propers cinc anys.

És evident que la política sobre drogues a l'Europa de les fronteres obertes és a la seva fi abans d'haver començat de debò. Les experiències a Suïssa, Holanda i Suècia indiquen que el consum de drogues entre els escolars depèn principalment del clima social.

La política suïssa sobre drogues es considera un bon exemple i un èxit. El model suís, basat en "quatre columnes" (prevenció, teràpia, minimització dels danys i regressió), s'ha convertit en un estàndard. Tot i això, aquest model només durarà fins que els "fumetes" siguin majoria a les escoles helvètiques: el 49,1% dels nois de quinze anys, segons un estudi actual de l'Organització Mundial de la Salut (OMS), ja han tingut experiències amb el cànnabis, un rècord entre els 33 països en què s'ha dut a terme l'estudi.

Durant dècades, la política holandesa sobre drogues es basava en el temor que la prohibició podia disparar-ne el consum,

ja que als joves podrien trobar les drogues més interessants. Des que el Govern va despenalitzar-ne de facto el consum, la política holandesa sobre drogues és la més liberal d'Europa.

L'avantatge de la legalització, segons l'assessora sobre drogues Marijke Bouts, de Maastricht, és molt clar: "Budem informar molt més fàcilment, perquè amb la legalització no es crea tanta fascinació entre els adolescents."

Els adolescents holandesos no consumeixen, per exemple, ni més ni menys que els alemanys. L'esperança que la venda legal de drogues taves als *coffee shops* holandesos impediria l'addicció a l'heroïna i a la cocaïna, però, no s'ha complert: en aquest àmbit, les vides d'addicte a les drogues dures són similars a les d'Alemanya.

En canvi, el model suec, basat en una política repressiva, es veu ratificat per la comparació internacional: segons l'estudi de POMS, menys d'un de cada vint suecs de quinze anys va consumir cànnabis l'any passat. Però actualment el consum de totes les drogues al país augmenta.

Malgrat el baix consum de cànnabis, a Suècia roman més persones per drogues que a Holanda. El professor Eckhart Kühlhorn, del Centre per a la Recerca sobre l'Alcohol i les Drogues d'Estocolm, en fa responsable l'abús amb amfetamines i el consum d'alcohol, que ha augmentat un 30% des de l'obertura de les fronteres europees. L'estratègia sueca en l'àmbit de les drogues il·legals de reduir l'oferta funciona cada vegada menys. Fins i tot els preus baixen.

Michael Frohligsdorf
© Der Spiegel - EL TEMPS
Traducció: David Egea

Decomisos policials de cànnabis al món

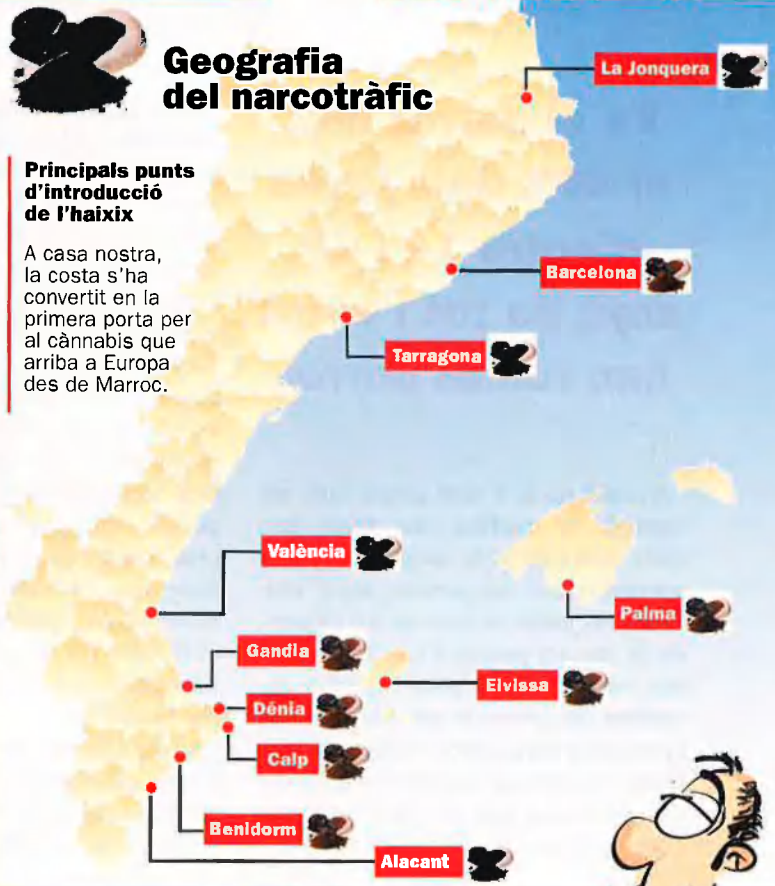
Llista de països i kg decomisats el 2002

Geografia del narcotràfic

Principals punts d'introducció de l'haixix

A casa nostra, la costa s'ha convertit en la primera porta per al cànnabis que arriba a Europa des de Marroc.

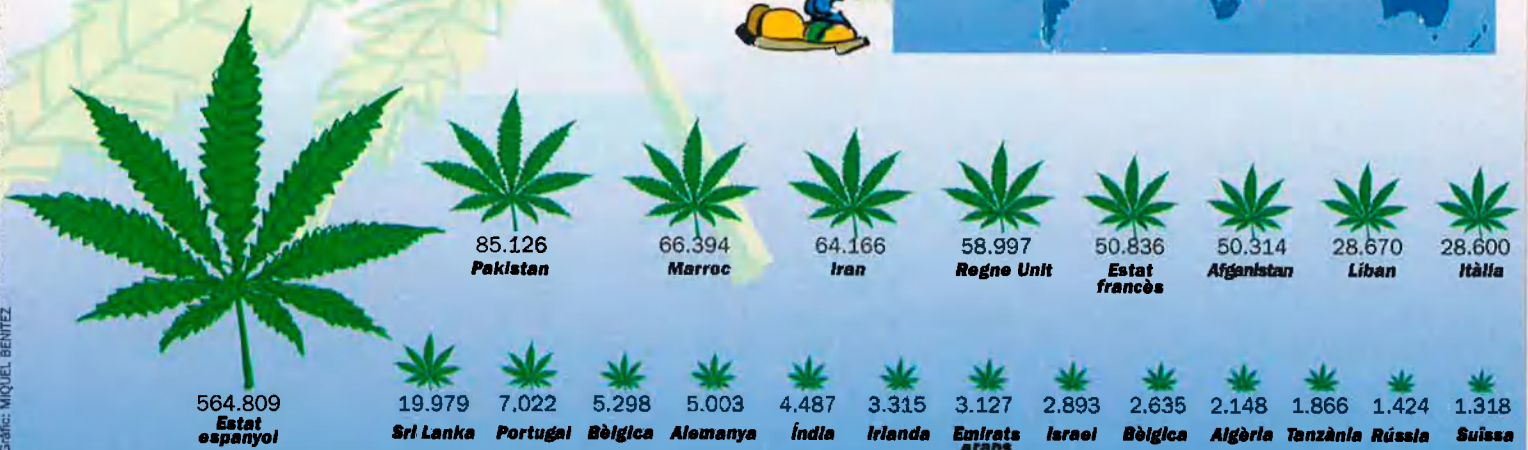
Països on el cànnabis és la droga més consumida

(En blau. L'any 2002 és l'últim del qual hi ha dades detallades)

Decomisos policials d'haixix al món

Llista de països i kg decomisats el 2002

Gràfic: MIQUEL BENITEZ

En el darrer any, el 36% dels joves d'entre 14 i 18 anys de tot l'estat han fumats porros

A ningú no se li acut pensar que, per exemple, la morfina, una droga dura molt utilitzada pels metges, siga una substància que tota persona pugui consumir en qualsevol moment. La diferència és que ara parlem d'una droga tova, una substància amb poca capacitat immediata per provocar una addicció real i per causar danys permanents en l'organisme. Una droga considerada un al·lucinogen menor amb una toxicitat baixa, i que no ha provocat mai cap mort.

Amb aquesta imatge de "bon rotllo" pot resultar delicat arriscar-se a la possibilitat que una legalització terapèutica encara done millor imatge a un consum lúdic del cànnabis. Un consum que, a hores d'ara, arriba a xifres absolutament aclaparadores. L'últim informe sobre drogues de la ONU indica que l'any 2003 el 3% de la població mundial es drogava amb regularitat. Això significa un total de 185 milions de persones, la major part de les quals –150 milions– eren consumidors de cànnabis. En comparació, qualsevol altra substància de gran consum queda per darrere. Les amfetamines i derivats, grup que inclou les molt populars pastilles d'èxtasi, van ser utilitzades per 38 milions de persones. Els opiàcis, per 15 milions. I la cocaïna, per 13 milions.

A casa nostra, la tendència és aquesta: el cànnabis domina el mercat com a droga més consumida; les xifres del Plan Nacional sobre Drogas són impressio-

nants, i, de fet, fan palesa la seua inoperativitat. Perquè, en els darrers dotze mesos, el 36% dels joves d'entre 14 i 18 anys de tot l'estat s'han "col·locat" amb porros. Traduït a nombre de persones, parlem de més de 760.000 adolescents, ni més ni menys que el doble dels que es "col·locaven" amb cànnabis fa deu anys.

També ocupa el primer lloc, però, com a substància il·legal més intervinguda per les forces de seguretat. La variant que arrasa és l'haixix, que té en el proper Marroc el major productor mundial. Els seus traficants han trobat a les costes del nostre país la principal via de penetració a Europa.

El motiu: a causa de la creixent immigració il·legal que arriba en pasteres, un gran control policial s'ha desplegat per les costes andaluses, per la qual cosa el litoral valencià i català s'han convertit en les entrades marítimes més importants de l'haixix al continent europeu,

"Em vaig passar"

Una clínica de Hannover reinsereix a la vida normal els adolescents més joves addictes al porro i als excessos. És una lluita diària per un petit avenç amb un desenllaç incert.

La seva vida seguia un pla molt senzill. "El cap de setmana bevia molt i durant la setmana fumava –explica Melissa–. De vegades, és clar, feia totes dues coses." "I el dia del meu aniversari em vaig passar": una ampolla de vodka, mitja de rom i una quantitat incomptable de cerveses.

Era el meu dotzè aniversari. No es diu Melissa, però es fa dir així. Si la veiéssim al pati d'una escola, no en una clínica de desintoxicació de Hannover, diríem que es una noia despreocupada. Llegeix revistes sobre cavalls, col·lecciona fotos de cavalls, parla del cavall de quatre anys que corre al prat, prop de la casa dels seus pares, en una petita ciutat del land de Baixa Saxònia, i que potser muntarà aquest estiu.

Com si no fos a la Teen Spirit Island, una clínica en què la finestra de la seva habitació té el propi castell i en què el jardí té una tanca de dos metres d'alçària.

Dotze adolescents viuen al departament de proves de l'hospital, fundat per Friedensreich Hundertwasser i inaugurat per l'esposa del canceller, Doris Schröder-Köpf, ara fa cinc anys. Dotze adolescents que han estat fumant, bevent o esnifant. La majoria ho feien tot alhora.

Van caure per l'escala costeruda de l'addicció, graó a graó, glop a glop, calada a calada... I la Teen Spirit Island és l'últim replà de la caiguda absoluta.

Qui ha arribat aquí rep les atencions d'un equip de metges, educadors, pedagogs socials, infermers, encaregats

La relació dels joves europeus amb el cànnabis és ben usual i pot tenir conseqüències dures a mig termini.

i un professor. Qui vol tornar cap amunt ha de lluitar molt. Graó a graó. Pujar l'escala és sempre molt més difícil. És una lluita d'anys i diària,

i per a la Melissa avui comença al petit estany que hi ha davant de la porta de la clínica. Els alumnes juguen a bàsquet o a les cartes, però la

El consum d'haixix es dóna entre totes les classes socials i en molts tipus de trobades. Ha trencat les barreres i les distincions.

com a substitut de l'andalús, molt més vigilat.

I per complicar encara més la situació, les grans màfies del narcotràfic de la co-

ca i l'haixix s'han aliat per facilitar l'entrada a la Península de les dues drogues combinades. Els traficants colombians de la cocaïna transporten la seua droga fins al Marroc, i des d'allí la introdueixen a les costes catalanes i valencianes. Mentrestant, la intervenció de carregaments de xocolata a la zona de l'estret de Gibraltar a càrrec de la Guàrdia Civil continua en augment, amb un rècord de 500 tones cofiscades l'any 2003. Però la producció de resina de haixix al Marroc arriba a les 1.000 tones anuals, xifra amb què es fa evident que els traficants poden permetre's que la policia s'entretenga amb la meitat de producció mentre ells fan arribar l'altra meitat al continent europeu.

I tot això, sense cap esperança que la producció s'ature ni un sol dia. Com podria fer-ho, si la demanda no li ho permetria mai?

Joan M. Oleaque

Melissa està agenollada a l'estany dels peixos. "Traient algues", diu, que és la seva tasca.

Ella mateixa ha establert la tasca, i això és un primer èxit. S'hi passa un quart d'hora, aquest és el segon. Després espera la pausa per al cigarret, que ja és el quart del dia, a un quart de dotze.

Aquí encara no volen prohibir els cigarrets. Tots se saben de memòria l'horari de les pauses: a les 7.50 h, a les 9.00 h, les 9.50 h, i després, a les 11.15 h. L'últim cigarret és a les 21.20 h. Només un "Això em treu de polleuera", diu la Melissa.

Però avui s'hi resigna. Avui és un bon dia, almenys ara ho pot dir. L'últim mal dia el va tenir fa una setmana, va fumar tant i va fer tant de merder que li van separar dels altres durant dos dies.

Ara torna a somnure, ha estat una hora esperant el seu

Marlboro, i no oblida preguntar: "Li molesta que fumi?".

Durant massa temps, el que fumava, o qualsevol cosa que pogués prendre, no molestava a ningú. "El primer cigarret va ser al tercer any d'escola -diu la Melissa- a partir del cinquè va començar el més fort." Per què una o dues ampolles de cervesa abans d'esmorzar?

Melissa fa una calada sense empassar-se el fum, en fa una altra. Llavors diu alguna cosa sobre "avortiment" i "provar". Una explicació banal, potser la millor.

Podin provar-ho tot durant força temps, material no li'n faltava. Per a la seva vida tenia amics més grans, i per a l'alcohol, els supermasses, les benzineres i els cigarrons. Al final, però, tot el que trobava, i per això ara ni tan sols pot agafar l'esprai de crema depiladora sense vigilància.

L'esprai és a la sala de reunions dels tutors, en un cistellet vermell. Si no, seria probable que la Melissa n'inhales el gas.

A la paret hi ha una gran taula que indica a la Melissa el llunyà camí de la llibertat. Fins ara, li està permès anar de passeig amb un tutor i l'hora d'excursió setmanal. Encara no li està permès parlar per telèfon, rebre visites o anar a comprar sola.

Aquestes són les regles. La resta són desigs, que pot escriure en una libreta de la sala de descans. En la seva arca donada lletra infantil, la Melissa escriu: "Sol·licitem, com que la tanta calor, anar a banyar-nos al llac Masch." Un altre voldria "anar a la gelateria".

Naturalment, tothom podria marxar, són a la clínica voluntàriament, i la manca només és un obstacle superable. Són dos mesos de desintosi-

cació de les drogues i fins a deu mesos per acostumar-se a una vida normal: molt pocs ho aconsegueixen a la primera.

"Jo ja l'he saltada cinc vegades", diu Melissa. Cinc vegades en sis mesos. Però encara hi és. Potser ara és l'últim intent.

13 anys. Fa poc va celebrar el seu tretzè aniversari, una experiència una mica desil·lusionant. Els tutors li cantaven l'"Aniversari feliç", els altres adolescents la felicitaven, hi havia taronjada, xocolata i una pel·lícula, *Pirates del Carib*, que ella havia demanat. Guirebé com una festa d'aniversari infantil. "Eri força estrany -diu la Melissa-. Sense amics i sense gens d'alcohol."

Markus Werbel

© Der Spiegel - EL TEMPS
Traducció: David Egea